

HISTÒRIA

Mario Calabresi

PERIODISTA I AUTOR DE 'SALIR DE LA NOCHE. HISTORIA DE MI FAMILIA Y DE OTRAS VÍCTIMAS DEL TERRORISMO'

“A la política no li interessien les víctimes del terrorisme”

SÍLVIA MARIMON MOLAS
BARCELONA

Quan Mario Calabresi (Milà, 1970) tenia dos anys van matar el seu pare, el comissari Luigi Calabresi: li van disparar per l'esquena i el van rematar amb un tret al clatell. Tenia 34 anys, una dona embarassada i dos fills petits. L'havien assenyalat com a responsable, el 1969, de la mort de l'anarquista Giuseppe Pinelli, un antic partisa i conegut pacifista a qui havien detingut com a sospitós per un atemptat amb bomba a la seu milanesa de la Banca Nazionale dell'Agricoltura. Més tard es va saber que Pinelli no havia tingut res a veure amb l'explosió que va matar 17 persones, sinó que van ser els neofeixistes assessorats pels serveis secrets italians. Tot plegat va passar des de finals dels anys 60 i durant els 70, un període conegut a Itàlia com “els anys de plom”. La campanya de premsa contra Luigi Calabresi va ser força ferotge, se l'anomenava el Comissari Finestra perquè Pinelli va caure d'un quart pis mentre era interrogat (la mort de Pinelli va inspirar l'obra *Mort accidental d'un anarquista* de Dario Fo). Així i tot, Mario Calabresi es va fer periodista. Ha estat director de *La Stampa* i *La Repubblica* i el 2007 va publicar a Itàlia un llibre per explicar la seva història, que ara edita Libros del Asteroide: *Salir de la noche. Historia de mi familia y de otras víctimas del terrorismo*.

La seva història és molt personal. ¿Li va costar molt abocar-ho tot en un llibre?

Es pot dir que l'he estat escrivint tota la vida, des que va morir el meu pare. Quan el vaig escriure tenia 37 anys i en feia 35 que hi pensava. Però vaig trigar només tres mesos a abocar-ho sobre el paper. Va ser com si tot fos a dins i només hagués de sortir. El llibre inicialment era 50 pàgines més llarg, però era massa feixuc emocionalment i creia que era important que es pogués llegir en un, dos o tres dies com a màxim.

Parla d'una fotografia que es va fer el 14 de maig del 1977 en què un noi amb la cara tapada empenya una pistola. Una fotografia que per a alguns ha esdevingut icònica. Vostè lamenta que ningú hi vegi més enllà del noi ni es preocupi de les víctimes. Aquesta manca d'interès per la víctima, a què l'atribueix?

Quan es va acabar el terrorisme, i potser el mateix va passar a Espa-

PERE TORDERA

nya, la societat va voler mirar endavant i no enrere. El mateix va passar a Itàlia després de la Segona Guerra Mundial, no es parlava del feixisme. Però si realment vols la pau, has de mirar enrere i passar comptes. Quan finalment, vint anys més tard, se'n va parlar, tot el debat se centrava en els exterroristes i ningú s'ocupava de les víctimes. Estic a favor de girar full, però per fer-ho bé és important la veritat, la memòria i la justícia.

Hi ha un moment que, per exemple, passa per davant de les llibreries i tots els llibres parlen dels anys de plom, però se centren en les Brigades Roges.

Els terroristes criden més l'atenció, les víctimes les has d'anar a buscar, no volen parlar, allò que expliquen és més dolorós. Es necessita temps i paciència per parlar amb les víctimes i sovint els pe-

Justícia
“Si realment vols la pau, has de mirar enrere i passar comptes”

riodistes no tenen ni una cosa ni l'altra. Al mateix temps, a la política tampoc li interessien les víctimes del terrorisme. Tant la dreta com l'esquerra posen el focus en els terroristes. Si es vol un procés de pau, cal que les coses es diguin pel seu nom. Els terroristes són terroristes, els assassins són assassins i les víctimes són víctimes, sense confusió. Quan tot estigui clar podem tirar endavant.

La seva mare és una persona convencuda que cal treballar per la reconciliació i el perdó. ¿Vostè s'ha reconciliat amb el fet de no haver pogut criar-se amb el pare al costat?

El més important a la vida és tenir en compte què t'ha passat, acceptar-ho, que no vol dir conformar-s'hi. Assumir que no ho pots canviar. Si ho fas pots mirar endavant, però, si no, si sempre mires enrere, és com una condemna.

Critica que la premsa va muntar una campanya contra el seu pare i que va difondre moltes calúmnies que, d'alguna manera, van precipitar la seva mort. Però vostè va deixar a mitges la carrera de dret per fer-se periodista. Per què?

Vaig decidir fer-me periodista enmig del procés judicial per la mort del meu pare. Vaig veure de prop la feina dels periodistes, hi parlava, i vaig pensar que volia fer una feina com aquesta, en què has de mirar d'entendre les coses. Però havia rebut una lliçó de vida important: com a periodista havia de ser atent, correcte i recordar sempre que darrere cada història hi ha persones.

La seva mare diu que han estat massa bons i massa pacients durant massa temps. ¿Hauria fet alguna cosa diferent?

No hi havia possibilitat de fer-ho. Durant molts anys vam viure com en una bombolla. A fora, a ningú li interessava el que ens passava. Ni als polítics ni als diaris ni a la televisió ni a l'opinió pública. Tothom preferia parlar d'altres coses.

Giuseppe Pinelli va caure d'un quart pis mentre era interrogat. Vostè sempre ha defensat que el seu pare no era en aquella habitació. ¿Creu que ara sí que s'ha explicat bé què va passar?

Ara sí. Tres anys després de la mort del meu pare, un jutge molt seriós va sentenciar que no havia estat en aquella habitació. Però hi havia un conflicte ideològic i, enmig d'aquell conflicte, n'hi havia que estaven segurs que el meu pare era innocent i uns altres que asseguraven que no es creien el que deia el jutge. Quan vaig publicar el llibre a Itàlia, les coses van canviar. Vull creure que ara és una minoria insignificant la que pensa que el meu pare era culpable.

Però encara no és una història tancada... Fa pocs dies es queixava que França s'ha negat a extraditar exmembres de les Brigades Roges. Sí, és com si un trosset de passat s'hagués quedat al present.

Al llibre explica com va a visitar un veí a l'hospital que s'està morint i se n'acomia. És el veí que va venir donar-li la notícia de la mort del pare. ¿Creu que la pèrdua del pare l'ha fet créixer massa de pressa?

Sí. Tinc dues filles bessones. Quan van néixer volia tenir temps per jugar-hi, per recuperar els jocs als quals no havia pogut jugar quan era petit. Hi he jugat moltíssim, fins i tot ara que ja tenen 16 anys. Ha estat com recuperar el temps perdut. —